

FÖRDJUPNING

Makroekonomisk utveckling 2013–2020

En stark BNP-tillväxt, där bland annat expansiv politik driver på inhemsk efterfrågan, ökar resursutnyttjandet under 2011 och 2012. Ekonomin förväntas nå konjunkturrell balans i slutet av 2013. Arbetslösheten sjunker under 7 procent 2014 och inflationen når Riksbankens inflationsmål på 2 procent samma år. För 2015–2020 prognostiseras en genomsnittlig BNP-tillväxt på ca 2 procent per år. Medan hushållens konsumtion och näringslivets investeringar bidrar positivt till efterfrågeutvecklingen, bidrar nettoexporten negativt till BNP-tillväxten, bland annat på grund av en allt starkare växelkurs.

Hög tillväxt 2010–2012

Lågt resursutnyttjande i slutet av 2010 i kombination med låga räntor och sänkta skatter skapar förutsättningar för en stark efterfrågeutveckling 2011 och 2012 (se diagram 22). I samband med att resursutnyttjandet ökar läggs penningpolitiken om i en mindre expansiv riktning och tillväxttakten i BNP dämpas 2011 och 2012. Reporäntan förväntas nå 2,75 procent i slutet av 2012 (se diagram 23). Trots att exporttillväxten dämpas 2011 når exportvolymen 2011 samma nivå som före finanskrisen. Nettoexportens andel av BNP sjunker dock på grund av en stark importtillväxt driven främst av inhemsk efterfrågan.

Den positiva produktivitetsutvecklingen från slutet av 2010 fortsätter 2011–2012, om än i långsammare takt. År 2011 och 2012 är resursutnyttjandet inom företagen nästan normalt. Sys-selsättningen ökar starkt 2011, men ökningstakten dämpas något 2012. Arbetslösheten förväntas sjunka till ca 7,5 procent i slutet av 2012 (se diagram 24).

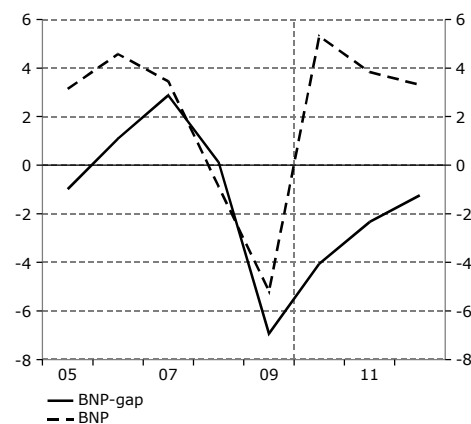
Trots en stark produktivitetsutveckling är löneutvecklingen relativt återhållsam 2011–2012, då arbetskostnaden i näringslivet ökar med i genomsnitt ca 3,7 procent per år. Detta tillsammans med fallande importpriser innebär en relativt svag prisutveckling och inflationstakten mätt enligt KPIF blir endast 1,6 procent per år 2011–2012 (se diagram 23).

Konjunkturrell balans nås 2013

Tillväxten i BNP överstiger den potentiella tillväxten samtliga år 2010–2015, vilket innebär att resursutnyttjandet ökar successivt. Ekonomin bedöms nå konjunkturrell balans i slutet av 2013 och förblir sedan nära jämvikt fram till 2020 (se diagram 25).

Diagram 22 BNP-gap och BNP

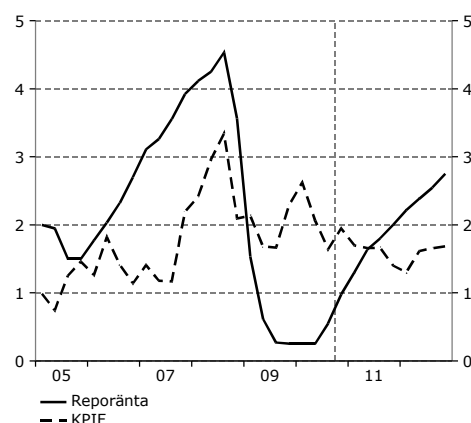
Procent av potentiell BNP respektive årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 23 Reporänta och KPIF-inflation

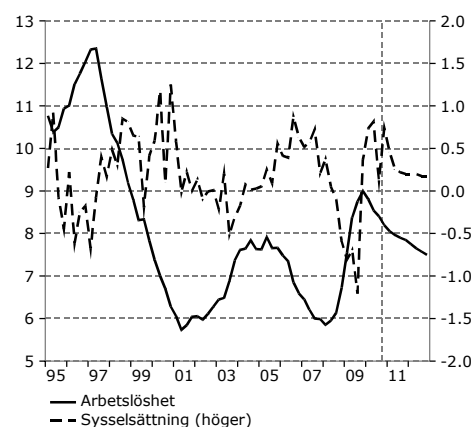
Procent respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Diagram 24 Arbetslöshet och sysselsättning

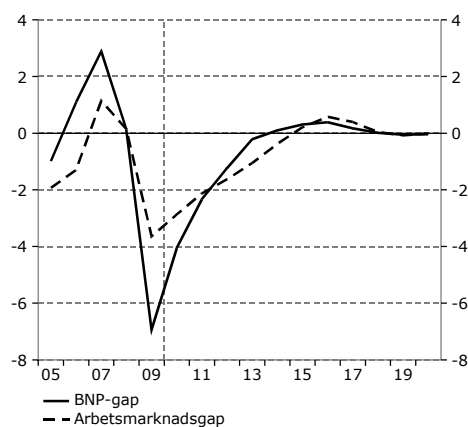
Procent av arbetskraften respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 25 BNP-gap och arbetsmarknadsgap

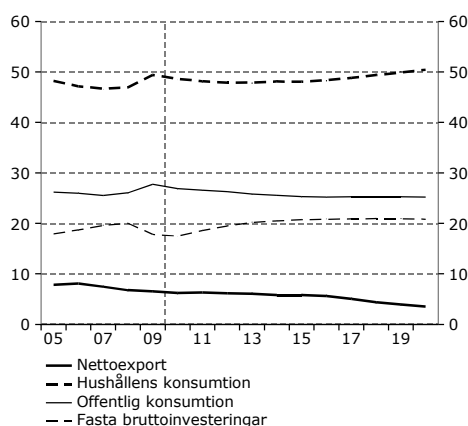
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 26 BNP-andelar

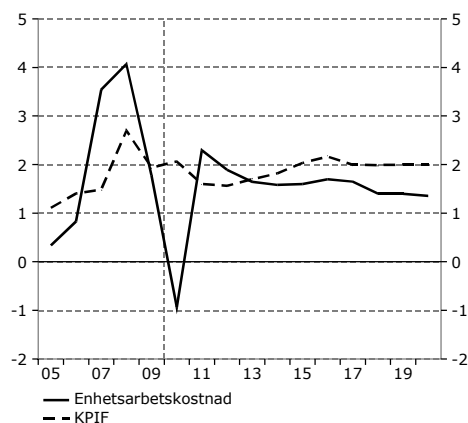
Procent av BNP, löpande pris

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 27 Enhetsarbetskostnad i näringslivet och KPIF-inflation

Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentlig konsumtion växer med endast ca 0,4 procent per år i genomsnitt 2013–2015 och därmed minskar dess andel av BNP (se diagram 26). Stark importtillväxt leder till att nettoexportens bidrag till BNP-tillväxten blir något negativt. Den relativt svaga utvecklingen av offentlig konsumtion och nettoexport uppvägs av en fortsatt stark utveckling för hushållens konsumtion och en stabil tillväxt i fasta bruttoinvesteringar.

Utvecklingen av importpriserna förblir svag 2013–2015 på grund av både en svag prisutveckling i omvärlden och en starkare växelkurs. Tillsammans med en genomsnittlig tillväxt i arbetskostnaderna på knappt 4 procent per år 2013–2015 och en produktivitetstillväxt i näringslivet på i genomsnitt knappt 2 procent per år innebär det att KPIF-inflationen successivt stabiliseras kring inflationsmålet (se diagram 27).

Efterfrågans sammansättning förändras

STABIL UTVECKLING AV HUSHÅLLENS KONSUMTION

Flera faktorer samverkar för att tillväxten i hushållens konsumtion blir relativt hög 2013–2020. I början av perioden innebär det successivt förbättrade arbetsmarknadsläget att hushållen fortsätter att minska sitt försiktighetssparande. Dessutom ökar hushållens reala disponibelinkomster relativt snabbt tack vare stigande sysselsättning, stabil löneutveckling och måttlig inflationstakt. Sammantaget ger detta en tillväxt i hushållens konsumtion på ca 3 procent per år 2013–2020, vilket medför att sparkvoten minskar till ungefär samma nivå som 2005–2006, det vill säga ca 6 procent (se diagram 28).

STARK UTVECKLING AV INVESTERINGARNA

ÖKAR DESS ANDEL AV BNP

Det kraftiga fallet i fasta bruttoinvesteringar 2009 innebär att investeringsnivån före krisen inte nås förrän 2012 (se diagram 29). Investeringarna förväntas fortsätta växa relativt snabbt 2013–2015 till följd av en stark produktivitetstillväxt som innebär ett gradvis mer ansträngt kapacitetsutnyttjande. Tillväxttakten dämpas successivt jämfört med perioden 2011–2012. Investeringsutvecklingen avtar ytterligare 2016–2020 men sammantaget ökar investeringarnas andel av BNP från drygt 18 procent 2010 till knappt 21 procent 2020 (se diagram 26 och diagram 29).

NETTOEXPORTEN BIDRAR NEGATIVT TILL BNP-TILLVÄXTEN

Både den nominella och den reala växelkursen förstärks under prognosperioden, speciellt under åren 2010–2014. Trots att den starkare kronan bidrar till lägre exporttillväxt fortsätter exporten som andel av BNP att öka framöver. År 2020 bedöms exporten motsvara ca 60 procent av Sveriges BNP, jämfört med ca 50 procent 2010.

Importen växer snabbare än exporten och nettoexporten som andel av BNP fortsätter därmed att minska och når ca 3,5 procent 2020 (se diagram 26). Den starka importutvecklingen drivs dels av en starkare krona och dels av en stark inhemsk efterfrågan från både hushåll och företag. Sammantaget bidrar nettoexporten negativt till BNP-tillväxten under perioden 2013–2020.

Stramare arbetsmarknad och åtstramande stabiliseringspolitik

ARBETSLÖSHETEN MINSKAR 2013–2020

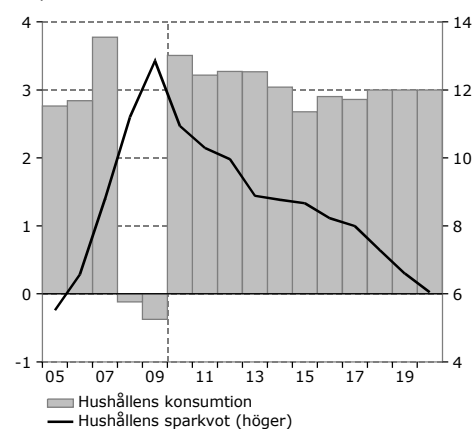
En genomsnittlig BNP-tillväxt på 2,7 procent per år 2013–2014 medför att sysselsättningen ökar med i genomsnitt ca 1 procent per år, samtidigt som arbetskraften stiger med i genomsnitt ca 0,7 procent per år. Detta innebär sammantaget att arbetslösheten sjunker till ca 7 procent 2014 (se diagram 30). Åren 2015–2020 ökar efterfrågan på arbetskraft i den offentliga sektorn snabbare än tidigare för att möta den demografiskt betingade efterfrågan på offentliga tjänster. Samtidigt är arbetsutbudet 2015–2020 näst intill konstant som en följd av den demografiska utvecklingen. Det innebär att sysselsättningen i näringslivet utvecklas svagt samtidigt som arbetslösheten stabiliseras mellan 6,5 och 7 procent (se diagram 30).

SUCCESSIV AVVECKLING AV DEN EXPANSIVA STABILISERINGSPOLITIKEN

En stark efterfrågan och ett ökat resursutnyttjande leder till att KPIF-inflationen ökar från ca 1,6 procent 2012 till ca 2 procent 2015. Riksbanken höjer under denna period reporäntan från 2,25 procent till 4,5 procent för att sedan anpassa den mot sin jämviktsnivå på 4 procent (se diagram 31). Denna penningpolitik stabiliserar KPIF-inflationen kring inflationsmålet och BNP kring sin potentiella nivå 2014–2020.

Diagram 28 Hushållens konsumtion och sparkvot

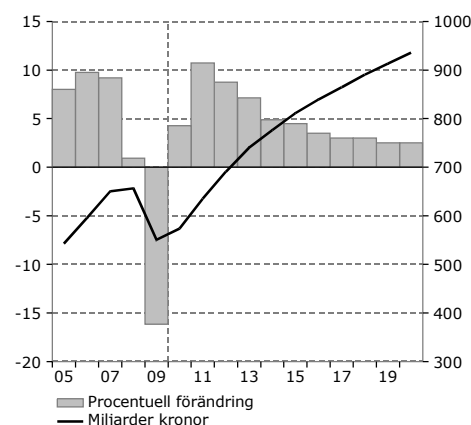
Årlig procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 29 Fasta bruttoinvesteringar

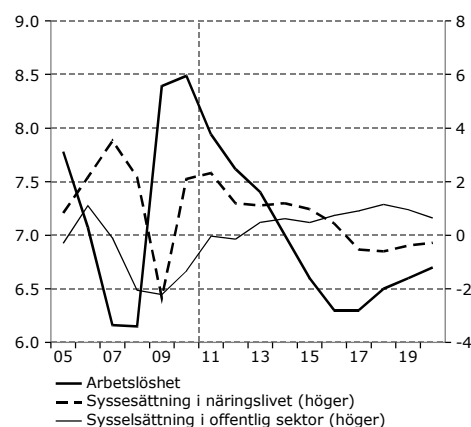
Årlig procentuell förändring respektive miljarder kronor

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 30 Arbetslöshet och sysselsättning

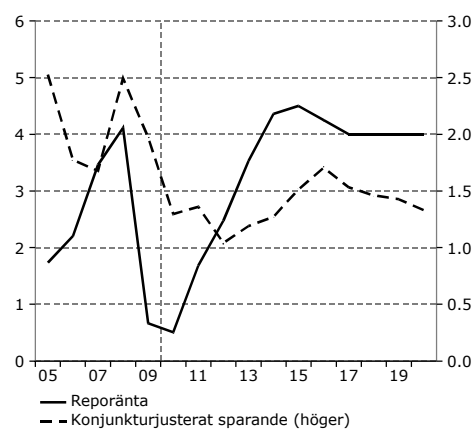
Procent av arbetskraften respektive årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 31 Reporänta och konjunkturjusterat sparande

Procent respektive procent av potentiell BNP

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Finanspolitiken är något åtstramande 2013–2016 då konjunkturjusterat sparande till följd av den underliggande utvecklingen stiger från ca 1 procent 2012 till ca 1,7 procent 2016. I genomsnitt 2013–2020 är konjunkturjusterat sparande ca 1,4 procent som andel av potentiell BNP, vilket bedöms vara förenligt med överskottsmålet.